

МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
КИЇВСЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ УНІВЕРСИТЕТ
КУЛЬТУРИ І МИСТЕЦТВ

В. А. Русавська

ГОСТИННІСТЬ В УКРАЇНСЬКІЙ ТРАДИЦІЙНІЙ КУЛЬТУРІ

*Рекомендовано
Міністерством освіти і науки України*

Видавництво Ліра-К
Київ
2016

УДК 392.72(477)(043.3)

ББК 71я73+65.43я73

Р88

Рецензенти:

О. В. Курочкін, доктор історичних наук, професор, головний науковий співробітник Інституту мистецтвознавства, фольклористики та етнології ім. М. Т. Рильського НАН України;

І. З. Майданюк, доктор філософських наук, професор, завідувач кафедри культурології Національного університету біоресурсів і природокористування України, академік Української академії наук вищої освіти;

В. Ф. Доценко, доктор технічних наук, професор, декан факультету готельно-ресторанного та туристичного бізнесу Київського національного університету харчових технологій

Рекомендовано

*Міністерством освіти і науки України
як навчальний посібник для студентів ВНЗ
(лист 1/11-18525 від 25.11.2014)*

Р88 Русавська В. А. Гостинність в українській традиційній культурі : навч. пос. – Київ : «Видавництво Ліра-К», 2016. – 280с.

ISBN 978-966-2609-88-2

У навчальному посібнику розглядається культура гостинності українців, яка значною мірою забезпечила духовний та інтелектуальний зв'язок чисельних поколінь наших предків, вплинула на формування етнокультурної, а згодом і національної ідентичності. Знання історії вітчизняної гостинності майбутніми фахівцями готельно-ресторанної справи важливе з огляду на її роль і значення як невід'ємного атрибуту сервісної діяльності, характерні особливості якої починають зримо виявлятися на вітчизняних теренах в XIX ст. в процесі становлення індустрії гостинності.

Посібник містить цінний теоретичний і практичний матеріал, що дозволяє зрозуміти роль гостинності як важливого чинника міжкультурної комунікації та розрахований на студентів, аспірантів, науково-педагогічних працівників вищих навчальних закладів, зокрема напрямів підготовки «Готельно-ресторанна справа», «Туризм», «Готельно-ресторанний і туристичний сервіс», а також широке коло читачів, яких цікавить культурно-історичний аспект гостинності.

ISBN 978-966-2609-88-2

УДК 392.72(477)(043.3)

ББК 71я73+65.43я73

© Русавська В. А., 2014

©«Видавництво Ліра-К», 2014

ВСТУП	6
I. ГОСТИННІСТЬ ЯК СОЦІОКУЛЬТУРНЕ ЯВИЩЕ	
1.1. Основні наукові підходи до розуміння гостинності.....	9
1.2. Понятійно-категоріальний апарат і базові концепти гостинності.....	33
1.3. Сутність, функції і ознаки гостинності.....	54
1.4. Форми і види гостинності.....	74
II. КУЛЬТУРНО-ІСТОРИЧНИЙ ЕКСКУРС ЕВОЛЮЦІЇ ГОСТИННОСТІ	
2.1. Гостинність в добу античності.....	84
2.2. Ксенія і проксенія як інститути гостинності в Давній Греції.....	86
2.3. Роль гостинності в практичній реалізації принципів олімпізму в Давній Греції.....	89
2.4. Гостинність в Давньому Римі.....	95
2.5. Осередки гостинності – заїжджі двори, таверни, харчевні.....	98
2.6. Терми як спеціальні громадські заклади відпочинку і їх значення в структурі давньоримської гостинності.....	106
2.7. Римська сена як форма спілкування і консолідації мікроспільнот (фамілія, община, колегія) в давньоримському соціумі.....	110
2.8. Гостинність в замських віллах Давнього Риму.....	115
2.9. Видовища як спосіб проведення дозвілля в Давньому Римі та їх роль у формуванні закладів гостинності.....	120
2.10. Гостинність в добу середньовіччя.....	123
III. ГОСТИННІСТЬ В ПРОСТОРОВО-ЧАСОВОМУ КОНТИНУУМІ УКРАЇНСЬКОЇ КУЛЬТУРИ КІНЦЯ ХУІІ-ПОЧАТКУ ХХІТ	
3.1. Народна побутова культура як основа вітчизняної гостинності.....	132
3.2. Ритуал прийому гостя в українській повсякденній і святковій гостинності.....	142

3.3. Особливості національного характеру українців та його відображення в ритуально-символічній обрядовості гостинності	153
3.4. Корчма як специфічний заклад української гостинності.....	166
3.5. Церковно-монастирська гостинність	172
3.6. Гостинність вищих верств українського соціуму.....	179
3.7. Гостинний світ садибної культури вітчизняної еліти	187

IV. МІСЬКА ГОСТИННІСТЬ В КОНТЕКСТІ СОЦІОКУЛЬТУРНИХ ТРАНСФОРМАЦІЙ ДРУГОЇ ПОЛОВИНИ ХІХ СТ.

4.1. Гостинність українських міщан: традиції та інновації	200
4.2. Ярмаркова гостинність і її роль у становленні індустрії гостинності на вітчизняних теренах	204
4.3. Гостинність як чинник формування публічного простору вітчизняних міст	208
4.4. Розбудова інфраструктури міської гостинності	216

<i>Список літератури</i>	227
<i>Додатки</i>	244